

RADOVI ZAVIČAJNOG MUZEJA – VISOKO

RADOVI ZAVIČAJNOG MUZEJA – VISOKO

Izdavač
JU Zavičajni muzej – Visoko

Glavna i odgovorna urednica
Đenana Ganić, prof.

Urednički savjet
prof. dr. Mehmed Kardaš, Mubera Pulo, dipl. orient.,
Habiba Efendira-Čehić, prof., Tarik Silajdžić, MA

Redakcija
prof. dr. Ibrahim Krzović (Filozofski fakultet, Sarajevo), dr. Aladin Husić (Orijentalni institut, Sarajevo), prof. dr. Adnan Kaljanac (Filozofski fakultet, Sarajevo), prof. dr. Esad Delibašić (Filozofski fakultet, Zenica), dr. Ramiza Smajić (Institut za historiju, Sarajevo), prof. dr. Haris Dervišević (Filozofski fakultet, Sarajevo), prof. dr. Amra Šaćić Beća (Filozofski fakultet, Sarajevo), dr. Enes Dedić (Institut za historiju, Sarajevo)

Međunarodna redakcija
prof. dr. Iva Kaić (Filozofski fakultet, Zagreb), dr. Angelina Raičković Savić (Arheološki institut, Beograd), dr. Slaviša Perić (Arheološki institut, Beograd)

Sekretar redakcije
Tarik Silajdžić, MA

ISSN 2712-1879 (print)
ISSN 2744-1377 (online)

<https://zavicajnimuzej.com/izdavackadjelatnost/>

SADRŽAJ

RIJEČ UREDNICE	5
----------------------	---

ČLANCI

Salmedin Mesihović: Arduba – “Visoki grad”?	9
Zijad Halilović: Nekropolja Didorada i novopronađeni epigrafski spomenik s područja Vareša	32
Đenana Ganić: Ubikacija, evidentiranje i rekognosciranje stećaka na području općine Visoko sa procjenom stanja oštećenja/očuvanosti – IV faza	56
Mubera Pulo: Stara muslimanska mezarja u Lužnici i Podvincima kod Visokog: Stanje mezarja i mjere zaštite	71
Emir Demir: Osmanski porezni defteri za Visočku nahiju: Mahala Zgošća u prvoj polovini XIX stoljeća	97
Mehmed Kardaš: Fonetske odlike govora Visokog krajem XIX stoljeća.....	119
Andrew Lawler: Lost Heritage: The works of Visoko artist Ranko Milanović on the theme of the People's Liberation War..	139
Ivana Bellina: O značaju muzeja za obrazovanje i društveni razvoj u lokalnoj zajednici	203
Tarik Silajdžić: Bibliografija radova Antona Smodića	215

PRIKAZI

Adis Zilić, <i>Radivojevići – Vlatkovići vlastela Humske zemlje i Krajine</i> , Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju, Sarajevo, 2021, 468 str. (Amina Šehović)	223
--	-----

Edin Bujak i Vahid Alađuz, <i>Srednjovjekovno nasljeđe hadžićkog kraja</i> , Općina Hadžići, Hadžići, 2024, 311 str. (Enes Dedić)	231
Ramiza Smajić, <i>Osmanski popisni defteri stanovništva Visokog i okoline iz 1850. godine</i> , Sarajevo: Institut za islamsku tradiciju Bošnjaka, Gradska biblioteka, Visoko, 2022, 565 str. (Amir Džinić).....	235
Mustafa Berhamović, <i>Vakufi u Visokom: nacionalizacija i povrat (1945–2021)</i> , Medžlis Islamske zajednice Visoko – Vakufska direkcija, Visoko – Sarajevo, 2023, 344 str. (Lamija Keso)....	238
<i>Prilozi 51</i> , Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju, Sarajevo, 2022, 392 str. (Edin Huseinović).....	241
Pregled najvažnijih aktivnosti Zavičajnog muzeja u Visokom za period 2022–2024. godine.....	245
Podaci o autorima i autoricama.....	251

Emir Demir

Osmanski porezni defteri za Visočku nahiju: Mahala Zgošća u prvoj polovini XIX stoljeća

Apstrakt: Mahala Zgošća u Visočkoj nahiji preteča je današnjeg urbanog Kakanja, a obuhvatala je nekoliko manjih sela raspodijeljenih na Donju i Gornju Zgošću. Jedini sačuvani dokumenti koji govore o poreznim obavezama za Visočku nahiju iz prve polovine 19. stoljeća, i to s poimeničnom evidencijom obveznika, upravo su poreski defteri s prihodima desetine (ušura) i ostalih zemljишnih nameta za mahalu Zgošća. U Gazi Husrev-begovoј biblioteci dostupno je ukupno šest popisnih svesaka koje su značajne iz više aspekata, a prvenstveno iz razloga što predstavljaju historijske zapise o pojedincima koji su bili dijelom osmanskog timarskog sistema. Također, po prvi put se u ovoj vrsti deftera sistematično evidentiraju prezimena obveznika: muslimana, katolika i pravoslavaca, prethodeći time prvom osmanskom popisu stanovništva i domaćinstava iz 1850. godine. Ovim radom je objedinjeno svih šest deftera s rasporедom po zgošćanskim naseljima, dok je pregled pojedinačnih davanja poljoprivrednih proizvoda izostavljen zbog obimnosti. Zbirni porezni defter za Visočku nahiju iz 1851. i 1852. godine dodatno nam donosi imena osoba ovlaštenih za prikupljanje poreza, kao što pruža uvid u relevantne statističke podatke o poreskoj i agrikulturnoj aktivnosti tog vremena.

Ključne riječi: Visočka nahija, Zgošća, Kakanj, porezi, ušur, desetina, osmanski defteri

Uvod

Zgošća je teritorijalno i administrativno u osmanskom i austrougarskom periodu pripadala Bosanskom (Sarajevskom) sandžaku i Visočkoj nahiji i kadiiluku, odnosno srezu. Obuhvatala je Donju Zgošću sa sljedećim naseljima: samom Zgošćom, koja se cijelom dužinom do njeg toka istoimene rijeke protezala kroz današnju urbanu jezgru Kakanja sve do ušća u rijeku Bosnu, zatim Bukovljem, Popima, Brnjem,

Hausovićima i Crnčem. Gornju Zgošću su činili: Ivnica, Semetiš, Zagrađe, Zlokuće, Vukanovići i Slagoščići. Područje nizvodnog dijela Donje Zgošće je preteča današnjeg Kaknja, kojem je dolaskom Austro-Ugarske Monarhije određen naziv po Kakanj-pazaru, to jest današnjem Donjem Kaknju. U nekim osmanskim dokumentima, poput onog katastarskog iz 1866. godine, Donja i Gornja Zgošća nose naziv Donji i Gornji Zijamet (Zeamat-i Bala ve Zeamat-i Zir).¹

Mahala Zgošća je 1850. godine ukupno imala 154 domaćinstva sa 677 muških stanovnika, a sa ženskom populacijom, koja nije bila predmet prvih popisa, približno oko 1400 stanovnika. Sljedeća tabela sadrži detaljne podatke o etničko-religijskoj strukturi stanovništva u mahali Zgošća 1850. godine.²

Tab. 1 Etničko-religijska struktura stanovništva u mahali Zgošća 1850. godine

Mahala Zgošća	Muslimanskih kuća	Muških muslimana	Katoličkih i pravoslavnih kuća	Muških katolika i pravoslavaca
Pope	5	34	4	23
Brnj	5	40	8	39
Hausovići	5	24		
Crnač	10	37	4	26
Bukovlje	12	57	14	48
Zgošća	7	33	14	66
Ivnica	6	27	1	4
Semetiš	9	44		
Zgrađe	13	46		
Zlokuće	8	3		
Vukanovići			29	126
Ukupno:	80	345	74	332

Od rijetko sačuvanih poreznih defterata sa pojedinačnim upisima obveznika, za razliku od zbirnih, iz prve polovine 19. stoljeća u cijeloj Bosni i Hercegovini su i ovi koji se odnose na Zgošću, a prema detaljnijem istraživanju i jedini su sačuvani za područje cijele Visočke nahiye. U Gazi Husrev-begovojoj biblioteci dostupno je ukupno šest manjih

¹ T. C. Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı (BOA), İstanbul, Tapu Arşiv Başkalınığı, Tapu Zabit Defterleri, Bosna-Hersek – Visoka (Visoko), defter no. 5250, 5254.

² Demir 2020: 439-443.

popisnih svesaka kojima, u većoj ili manjoj mjeri, nedostaju određeni dijelovi i listovi.³ Također, nijedan od njih ne sadrži podrobnije uvode i pojašnjenja. Dva deftera, iz 1825. i 1833. godine, sadrže popis poreza na samu zemlju, poput poljačine, resmi-čifta, resmi-bennaka, vodenice i dr., dok preostala četiri sadrže popise desetine (ušura) na poljoprivredne proizvode koji su uglavnom obuhvatili: ječam, pšenicu, kukuruz, heljdu, kupus, med, jabuke, kruške, šljive, proso, lan, dvozrni pir, repu, rujevinu i dr. U Osmanskom arhivu u Istanbulu sačuvano je više zbirnih poreznih deftera iz ovog perioda za cijeli Bosanski pašaluk.

Inače, prema islamskom pravu, koje je primjenjivano u Osmanskoj imperiji, status desetinske (ušrijske) zemlje dobija ona čiji su vlasnici prešli na islam nakon osvajanja ili predaje bez borbe, ili je ta zemlja dodijeljena onima koji su učestvovali u osvajanju, te se izdvojeni porez u visini desetine tretira kao zekat. Također, prema hanefijskoj pravnoj školi, koja je bila zvanična u Osmanskoj imperiji, osnova za izdvajanje zekata nema donje kvote, to jest nisabe, već se zekat izdvaja iz svega što prispije kao usjev, bez obzira na količinu. Vlasnici ove vrste zemljišnih posjeda imali su pravo punog raspolaganja, to jest mogli su ih mijenjati, prodavati i nasljeđivati. Haračska zemlja je ona koja je stečena islamskim osvajanicima, ali njeni vlasnici nisu prihvatali islam. Ona tada postaje isključivim državnim vlasništvom, ali vlasnici zadržavaju pravo njenog korištenja s obavezom davanja poreza zvanog harač (izvorno "haradž" sa značenjem najma i prinosa), čiji je iznos u osmanskom agrarnom sistemu bio jednak iznosu desetine. Pored ovih poreza, postojali su i drugi porezi i takse koje je država nametala, poput poreza poljačine, resmi-čifta i sl.⁴

Ovaj skup dokumenta značajan je iz više aspekata. Prije svega, predstavlja historijske zapise o ljudima koji su činili osovinu timarskog sistema, a isti sistem se, i pored provođenja reformi u Osmanskom Carstvu početkom četvrte dekade devetnaestog stoljeća, ipak u Bosni zadržao još tridesetak godina. Također, u ovoj vrsti deftera prvi put se sistematično evidentiraju prezimena obveznika: muslimana,

³ Izvor: Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu, A-3098 iz 1833. (greškom je registriran da je iz 1721), A-3694 iz 1802, A-3692 iz 1825, A-3693 iz 1825, A-4683 iz 1840, A-4704 iz 1842. i 1847. godine.

⁴ Zemljišni posjedi su u Osmanskom carstvu bili podijeljeni u četiri kategorije: privatni, državni (arazi-i miriye), vakufski, napušteni (za javne potrebe) i neiskoristivi (arz-i mevat) zemljišni posjedi.

katolika i pravoslavaca, prethodeći time prvom osmanskom popisu stanovništva iz 1850. godine, te pružajući širu sliku i olakšavajući rješavanje većeg dijela postojećih dilema u popisnim defterima.

Zbog prilične obimnosti podataka, detalji o prikupljenim količinama u ovom radu su izostavljeni, a metodologija se sastoji od objedinjavanja svih šest deftera navođenjem imena poreznih obveznika po zgošćanskim naseljima, kao i godina u kojima je obavljen njihov upis. Uz navedene godine 1825. i 1833, to jest za deftere pod brojem A-3693 i A-3098, stavljene su oznake P, odnosno 1825P i 1833P, kojima se ukazuje na to da se radi upravo o defterima sa porezima na posjedovanje zemljišta, dok se godine bez oznake odnose na deftere sa desetinskim porezom na usjeve (ušur). Također, imena obveznika su poredana abecedno, kao što je dijelu njih komparacijom sa Popisnim defterom za Kakanj dodano i nedostajuće prezime.⁵

Kao primjer zbirnog pregleda poreznih prihoda možemo navesti podatke iz dokumenata koji nisu glavna tema ovog rada, poput zbirnog poreznog deftera za Visočku nahiju iz 1851. i 1852. godine.⁶ Ovaj dokument nam donosi i imena muaššira, tj. osoba ovlaštenih za prikupljanje poreza za područje Zgošće, koji su vjerovatno obavljali ovu dužnost prilikom nastanka predmetnih defterova iz 1840. i 1848. godine.

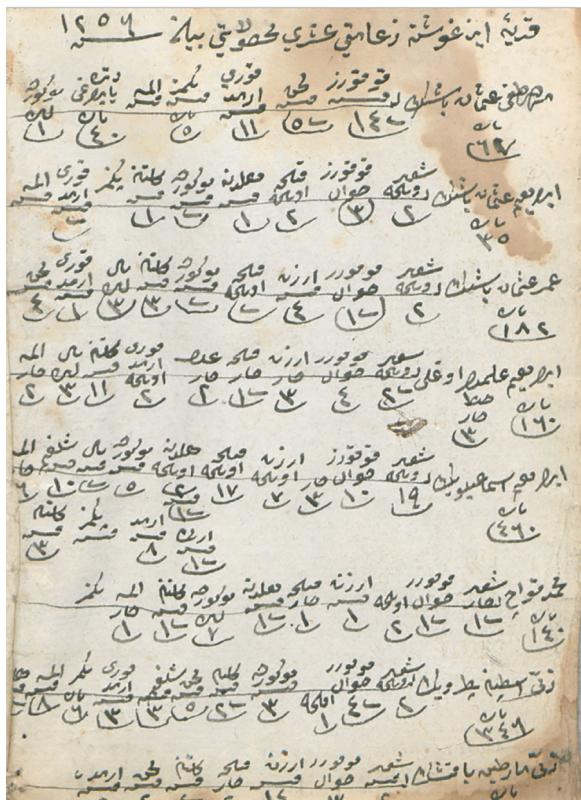
U uvodu zapisa o porezima za Zgošću navodi se sljedeće: "U spomenutoj mahali Zgošća, koja pripada Visočkoj nahiji, iz sela Bukovlje su (za prikupljanje poreza desetine) zaduženi hadži Mehmed (Čobo), njegov brat Ibrahim i njihovi sudionici. Zatim, iz same Zgošće Agan (Čobo), kao i iz Zeničke nahije, mjesta Kakanj, Bašić⁷ Mustafa, te iz Čelebi Pazara (Rogatice) Teskeredžić Mustafa. Timari umrlog Ibrahima ostali su upražnjeni."

Za svako selo koje je pripadalo Zgošći pojedinačno su po svim vrstama oporezive robe navedeni ukupni prihodi, a potom zbirni prihod za cijelu Zgošću, te na kraju i za cijelu Visočku nahiju:

⁵ Demir 2020.

⁶ T. C. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı (BOA), TGKM_d_02316_00102.

⁷ Vjerovatno Delibašić.

Sl. 1. Faksimil poreznog deftera za Zgošću iz 1840. godine

Vrsta	1851.	1852.	Ukupno
pšenica	8071	5800	13871
ječam	5516	4156	9672
kukuruz	14731	9241	23972
dvozrni pir	4072	1231	5603
proso	1474	296	1770
grah	575	227	802
šljiva	6016	4365	10381
jabuka-kruška	2677	0	2677
lan	9,5	18	27,5
ukiseljeni kom	9,5	18	27,5
luk	146	0	146
kupus repa	647	0	647
trava	24028	17678	41706
med	4	0	4

Vrsta	1851.	1852.	Ukupno
tikva	0	1970	1970
kruška	0	807	807
kupus	0	214	214
repa	0	46	46
košnice	0	10	10
stočna hrana	246	791	1038
heljda	0	65	65
raž	0	55	55
jabuka	0	91	91
resmi-čift	0	60	60

Naselje	1851.	1852.
Sama Zgošća	3892	2757
Bukovlje	3388	3107
Pope	2459	2251
Brnj	2511	1748
Hausovići	620	486
Crnač	1344	1626
Ivnica	810	933
Semetiš	771	767
Vukanovići	1026	1473
Zagrađe	1201	887
Slagoščići	336	104

Ukupna preračunata vrijednost iznosila je 17.903 akče/groša.
Na kraju zbirnog deftera naknadno je sastavljen sljedeći zapisnik:

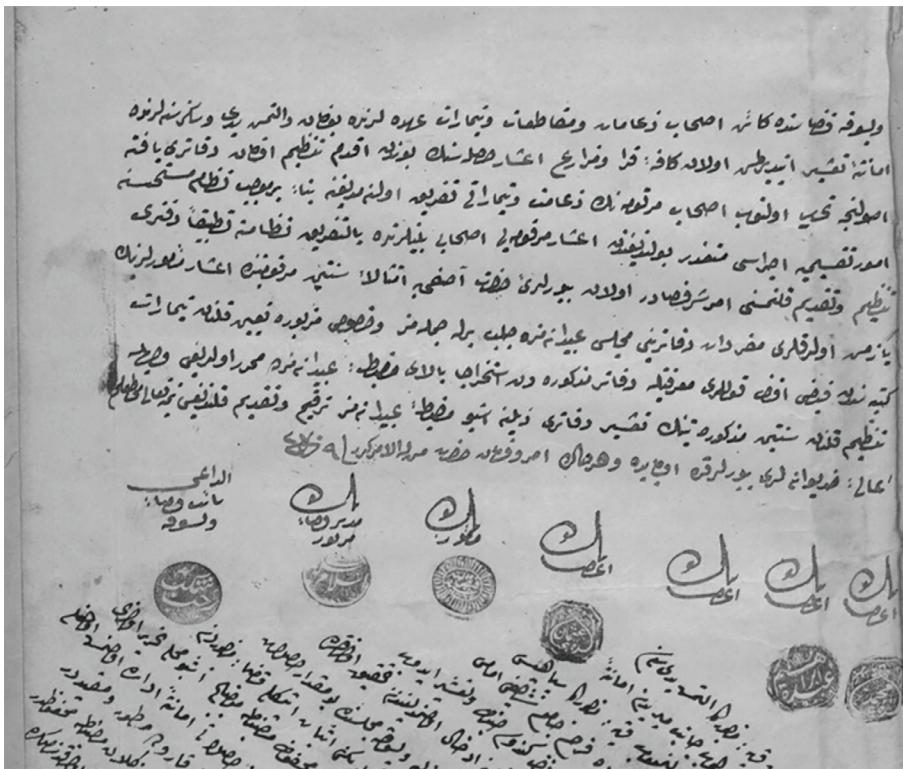
“Visoka kazasında kâin ashâb-ı zeâmât ve mukâta’ât ve timârât uhdelerinde bulunan ve altmış yedi sekiz senelerinde emâneten ta’şîr ettirilmiş olan kâffe-i kurâ ve mezâri‘ a’şâr-ı hâsilesinin bundan akadem tanzîm olunan defâtırı usulünce tahrîr olunub ashâb-ı merkûmenin ze’âmet ve timârâti tefrîk olunmadığına binâen ber müceb nizâm-ı müstahsene umur-ı taksimiyye icrâsı müte’azzir bulunduğundan a’şâr-ı merkûmeyi ashâb-ı beynelerinde bi’t-tefrîk nizâmına tatbîkan defteri tanzîm ve takdîm kılınmasını emr-i şeref-sâdir olan buyuruldu-ı hazret-i âsafîye imtisâlen seneteyn-i merkûmeteynde a’şâr-ı me’mûrlarının yazmış oldukları müfredât-ı defâtırını meclis-i ‘abîdânemize

celb birle cümlemiz ve husûs-ı mezbûra ta'yîn kılınan timârât ketebe-sinden Feyzi Efendi kulları ma'rifiyle defâtir-i mezkûreden istîhrâcen bâlâ-yı mazbata-ı 'abîdânemizde muharrer olduğu vecihle tanzîm kılınan seneteyn-i mezkûreteynin ta'sîr-i defâtiri zeyline işbu mazbata-ı 'abîdânemiz terkîm ve takdîm kılındığı bi-mennîhi Te'ala muhât-ı 'ilm-ı 'âlî-i hidivâneleri buyuruldukda ol bâbda ve her hâlde emr ü fermân-ı hazret-i men lehü'l-emrindir. Fi 9 Ra 1270"

Bende a'zâ Mehmed Abdullah
Bende a'zâ İbrahim Abdullah
Bende a'zâ Osman Abdullah
Bende me'mûr Seyyid Feyzullah
Bende müdîr-i kazâ-ı mezbûr İslâm
Ed-dâî nâib-i kazâ-ı Visoka Şekib Receb

"U Visočkom kadiluku nalaze se posjednici zijameta, najmova i timara koji su za njih preuzeli odgovornosti. Hidžretske 1267. i 1268. godine (1851. i 1852) izvršeno je prikupljanje desetine (ušura) iz svih sela i sa svih plodnih površina, a prihodi su, u skladu s pravilima, pret-hodno uredno evidentirani. S obzirom na to da zijameti i timari spomenutih posjednika nisu još razvrstani, to prema reformskim pravilima raspodjela još nije moguća, pa će uredbom spomenuti prihodi od desetine biti podijeljeni među posjednicima uz sastavljanje i dostavu deftera. U skladu sa izdatom naredbom (bosanskog) vezira, službenici su popisali prihode za spomenute dvije godine, a detaljna evidencija je dostavljena nama odanim slugama na (kadilučko) vijeće. Tim povodom, uz znanje imenovanog evidentičara, odanog sluge Fejzi efendije, iz spomenutih deftera je gore više predočen zapisnik, to jest, na začelju istih deftera. Izvršeni su numerisanje i predaja zapisnika, te Božjom dobrotom, (bosanskom) veziru o tome dostavljena informacija. O ovom pitanju i u svakoj situaciji krajnju odluku donosi onaj ko je nadležan. 9. rebiul-evvela 1270. H. / 9. decembra 1853. godine."

Članovi: Mehmed Abdullah, Ibrahim Abdullah, Osman Abdullah
Službenik: Sejjid Fejzulah
Upravnik kadiluka Visoko: Islam
Visočki kadija-naib: Šekib Redžep

Sl. 2. Faksimil zapisnika iz zbirnog poreznog deftera za Visoko iz 1853. godine

Porezni defteri za mahalu Zgošća iz prve polovine XIX stoljeća (1802, 1825, 1833, 1840. i 1848. godina)

SAMA ZGOŠĆA			ZGOŠĆA - POPE		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
1.	Alagić Derviš spahija	1825P, 1840	1.	Adilovka Ismihana- hatun	1825P
2.	Aliefendić Bećir spahija	1840	2.	Alemdar Mehmed	1802
3.	Aliefendić Mehmed spahija	1825P	3.	Alemdarović Ibrahim	1825, 1825P, 1840, 1833P
4.	Andrelić Božo	1802	4.	Babić Mustafa	1825P
5.	Andrelić Mato	1802	5.	Bećirhodžić Bećir	1825P
6.	Avram Mitar	1840	6.	Bećirhodžić Mustafa	1825

SAMA ZGOŠĆA			ZGOŠĆA - POPE		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
7.	Baba-beg Hasan	1802	7.	Bugo Abdulah Aga-oglu	1825P
8.	Begunić Omer	1840	8.	Dunder Božo	1825
9.	Čobo Hasan-beg	1840	9.	Đokić Ismail-paša	1802
10.	Deli Mehmed Potur	1802	10.	Gojo/Gojić Mehmed spahija (kasnije Skeledžija)	1825, 1833P
11.	Đozić, kćerke	1825P	11.	Hasić Jašar	1802
12.	Ganibegović Osman Abdulganija	1840	12.	Hodžić Mustafa	1802
13.	Ganibegović Salih Abdulganija-beg	1825P	13.	Izinić Mula Hasan	1825P, 1833P
14.	Golubović Mustafa	1802	14.	Iznić Mulo	1833P
15.	Hadžić Bećir	1802	15.	Jakšić Martin	1825, 1840
16.	Hanka-hatun	1825P	16.	Karasalihović Mustafa	1825P
17.	Haračić Ibrahim spahija	1825P	17.	Kovač(ević) Mehmed (kasnije Mehić)	1825, 1833P, 1840
18.	Haračić Salih-beg	1825P	18.	Mustafa efendija, čifluk	1825P, 1833P
19.	Popović Ivan	1840	19.	Odobašić Omer	1825P
20.	Jašarspahić Ibrahim spahija	1840	20.	Odobašić Osman	1825, 1833P
21.	Jašarspahić Mustafa spahija	1840	21.	Osmanbašić Abdulah	1825, 1825P, 1833P
22.	Jašarspahić Osman spahija	1825P	22.	Osmanbašić Abdulganija	1802
23.	Javer Omer spahija	1840	23.	Osmanbašić Ibrahim (kasnije Ganić)	1840
24.	Jurić Božo	1840	24.	Osmanbašić Mustafa (kasnije Ganić)	1825, 1833P, 1840
25.	Karahasić Ibrahim	1802	25.	Osmanbašić Omer (kasnije Ganić)	1840
26.	Karžić Mehmed	1802	26.	Petar	1802
27.	Keškić Brano	1840	27.	Petrović Stjepan	1825, 1840
28.	Keškić Petar	1840	28.	Pipić Salih	1825P, 1833P

SAMA ZGOŠĆA			ZGOŠĆA - POPE		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
29.	Mahmut-beg	1802	29.	Smajlović Ibrahim (kasnije Đokići)	1825, 1825P, 1833P, 1840
30.	Melka-hatun	1825P	30.	Strikić Mustafa	1802
31.	Miladin	1840	31.	Strikić Ibrahim	1833P
32.	Mimarlija/Neimarlija Husejn-agha	1802	32.	Kozlić Hasan	1833P
33.	Mimarlija/Neimarlija Salih-beg	1802	33.	Gojić Mustafa spahija (poslije Skeledžija)	1833P
34.	Mimarovka/Neimarljka Rukija-hatun	1825P			
35.	Mula Ismail	1825P			
36.	Nefisa-hatun	1825P			
37.	Oćuz Petar	1840			
38.	Pamorin Nikola	1840			
39.	Pipić Omer-hodža	1802			
40.	Pirić Mato	1802			
41.	Rade	1840			
42.	Rešo Ibrahim	1802			
43.	Šemić Mehmed	1840			
44.	Tučić Mehmed spahija	1802			
45.	Tučić Omer spahija	1825P			
46.	Turudić Ibrahim	1840			
47.	Vejzspahić Ibrahim spahija	1802			
48.	Vejzspahić Mustafa spahija	1825P			
49.	Zahirović Abdulah spahija	1825P, 1840			
50.	Zahirović Mustafa spahija	1802			
51.	Zahirspahić Ibrahim spahija	1825P			
52.	Zahirspahić Ismail spahija	1802			

PODBUKOVLJE			VUKANOVIĆI		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
1.	Abdulah	1825P	1.	Andrić Ivan	1825, 1825, 1833P, 1840
2.	Alagić Mehmed spahija	1802	2.	Andrić Puro	1833P
3.			3.	Andža	1833P
4.	Vejzspahić Salih spahija	1802	4.	Andželić Brano	1825P
5.	Aliefendić Ahmet spahija	1825	5.	Andželić Brano	1833P
6.	Aliefendić Mehmed spahija	1825	6.	Bikić Tešić Božo	1840
7.	Andrelić Andrija	1825	7.	Brano	1825
8.	Andrija	1825P	8.	Grgić Ilija	1840
9.	Barić Nikola	1840	9.	Grgić Mirko	1833P
10.	Vlaho	1825	10.	Grgić?	1825P
11.			11.	Grgička Marija	1825P
12.	Čedonić Brano	1802	12.	Jaković Ilija	1802
13.	Borovica Pavo	1840	13.	Jaković Ivan	1802
14.	Bećirhodžić Omer	1802	14.	Jaković Mirko	1802
15.	Bećirhodžić Osman	1825P	15.	Jaković Šimun	1802
16.	Bašić Mustafa	1825P	16.	Jakovljević Brano	1825, 1825P
17.	Bećirhodža Mula Hasan	1840	17.	Jakovljević Ilija, kćerka Pavla	1825P
18.	Bećirhodžić	1825P	18.	Jakovljević Ivan	1825, 1833P, 1840
19.	Bećirhodžić Alija	1825, 1825P	19.	Jakovljević Marijan	1825, 1825P, 1833P, 1840
20.	Bećirhodžić Bećir	1825, 1825P	20.	Jakovljević Pero	1825P
21.	Bećirhodžić mula Ibrahim	1802	21.	Jakovljević Stjepan	1825P
22.	Bećirhodžić Mustafa	1840	22.	Jakovljević Tadija	1840
23.	Stjepanović Ivan iz Duvna (ili Rovna) kod Ahmed-bega Čobe	1802	23.	Maroš Anton	1825P, 1833P
24.	Šimić Brano	1802, 1825P	24.	Maroš Jukićka Andža	1825P, 1833P

PODBUKOVLJE			VUKANOVIĆI		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
25.	Safundžić Mehmed	1825, 1825P, 1840	25.	Maroš(ević)Mijat	1825, 1840
26.	Šimić Ivan	1825, 1825P	26.	Marošević Brano	1840
27.	Čemernjak Anton	1840	27.	Pavlović Anton	1825P
28.	Čobo Bećirhodžić Osman	1825, 1840	28.	Pavlović Božo	1825P, 1833P
29.	Čobo Ibrahim-beg	1840	29.	Pavlović Ivan	1825P, 1833P
30.	Čobo Mustafa Hadži-beg	1840	30.	Pavlović Markan	1825P, 1833P
31.	Čobo Omer-beg	1840	31.	Pavlović Pero	1825, 1840
32.	Čobo Zaim	1840	32.	Pavlović Puro	1825P, 1833P, 1833P
33.	Ćatić Osman	1802	33.	Pavlović Stjepan	1802
34.	Dedigović (Dogdibegović?) Ibrahim spahija	1802	34.	Pavlovićka Pavla	1825P, 1833P
35.	Munira-hatun	1825P	35.	Pero	1840
36.	Demir(ović) Mustafa	1802, 1840, 1825, 1825P	36.	Pilipović Brano	1825, 1825P
37.	Demirović Jašar	1802	37.	Pilipović Ilija	1825, 1825P, 1833P
38.	Demirović Mujan	1825	38.	Pilipović Ivan	1825P
39.	Đozić Mustafa spahijs	1802	39.	Pilipović Juro	1825
40.	Helja Mehmed, Ciganin	1825	40.	Pilipović Nikola	1802
41.	Ganibegović Salih spahijs Abdulganija-beg	1825	41.	Pilipović Pero	1840
42.	Glišo Mijat	1825, 1840	42.	Pilipović Stjepan	1802, 1825P
43.	Vejzspahić Mustafa spahijs	1825	43.	Šola Anton	1825P
44.	Humičić Ivan	1825P	44.	Šola Juro	1825
45.	Šimić Mijat	1840	45.	Šola Mijo	1825
46.	Humičić Juko	1825P	46.	Tadić Brano	1840

PODBUKOVLJE			VUKANOVIĆI		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
47.	Humičić Juro	1825P	47.	Tadić Ivan	1802, 1825, 1825P, 1833P
48.	Ivan	1825	48.	Tadić Nikola	1840
49.	Jakov	1825	49.	Tešić Brano	1825P
50.	Jukić Petar	1840	50.	Tešić Ivan	1802, 1825, 1825P, 1833P
51.	Juko	1802	51.	Tešić Jozo	1833P
52.	Jukić Tono	1840	52.	Tešić Juro	1825, 1825P, 1833P, 1840
53.	Juko Marijan	1840	53.	Tešić Luka	1825P, 1833P
54.	Karžić Mehmed	1802, 1825P	54.	Tešić Marijan	1802
55.	Koško Stjepan	1825	55.	Tešić Nikola	1802
56.	Karžić Abdulkadir	1840	56.	Tešić Puro	1825P
57.	Kovač Brano	1825	57.	Tešić Tadija	1833P
58.	Karžić Alija	1825	58.	Tešić Tadija	1840
59.	Karžić Bećir	1802, 1825P	59.	Tešić Tomo	1825P, 1833P
60.	Krešić Ivan	1840	60.	Tičić Stjepan	1825P
61.	Krstić Juro	1825	61.	Tičić Ivan	1825, 1833P, 1840
62.	Loro	1825	62.	Tičić Marko	1825P
63.	Matulić Andrija	1840	63.	Tičić Mato	1825, 1825P, 1833P
64.	Mijat iz Zgošće	1802	64.	Tičić Mijat	1833P
65.	Safundžić Ibrahim	1802	65.	Vidović Toma	1833P
66.	Safundžić Abdulah	1825, 1840	66.	Vidović Mato	1840

SLAGOŠČIĆI			IVNICA		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
1.	Gavrić Anton	1802	1.	Banjić Ahmet	1840, 1825, 1825P
2.	Gavrić Ilija	1825, 1825P, 1833P, 1840	2.	Demir Hajder	1840
3.	Gavrić Ivan	1802	3.	Demir(ović) Mustafa	1825P
4.	Gavrić Jozo	1825, 1825P, 1833P	4.	Hajdarević Ibrahim	1840
5.	Gavrić Juro	1825P	5.	Karahodža	1825P
6.	Gavrić Mijat	1825P, 1833P	6.	Mehmedčević Alija	1825, 1825P, 1840
7.	Gavrić Stjepan	1825, 1825P, 1833P	7.	Muhić Hajder	1802, 1825, 1825P
8.	Gavrićka Andža	1825P, 1833P	8.	Velić Ferhat	1825, 1840
9.	Gavrićka Toma	1825P, 1833P	9.	Velić Ibrahim	1840
10.	Petrović Ivan	1802, 1825P	10.	Velić Salih	1825, 1825P
11.	Petrović Mijat	1833P			
12.	Pavlović Jozo	1825P			
13.	Tešić Nikola	1802			
14.	Tomić Ilija	1840			
15.	Vidović Tomo	1825			

ZAGRAĐE			SEMETIŠ		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
1.	Abdulah Sarač/Sarajli	1825, 1825P	1.	Durija-hatun	1825P
2.	Ajanović Mustafa	1825P, 1833P	2.	Hadrović Abdulah	1840
3.	Ajanović Omer	1825	3.	Muhić Ibrahim	1802, 1825, 1825P

ZAGRAĐE			SEMETIŠ		
Red.	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red.	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
4.	Amidžić Abdukadır	1802	4.	Oručević Ismail	1802
5.	Amidžić Ahmet	1825P, 1833P, 1840	5.	Oručević Salih	1825, 1825P, 1840
6.	Amidžić Murat	1825, 1833P, 1840, 1825P	6.	Redžić Abdulganija	1802
7.	Begić Husejn	1825, 1825P, 1833P, 1840	7.	Redžić Husejn	1802
8.	Begić Ismail	1802	8.	Risović Abdulganija	1802
9.	Begić Mehmed	1825, 1825P, 1833P, 1840	9.	Risović Abdulkadir (kasnije Ismić)	1840, 1825, 1825P
10.	Čobo Hasan-beg (obračun Sulejman Dedić)	1840	10.	Risović Husejn (kasnije Ismić)	1825P
11.	Hadži-beg	1840	11.	Risović Ibrahim (kasnije Ismić)	1802, 1840, 825, 1825P
12.	Husanović Abdulah	1840	12.	Šemić Husejn	1802, 1825P
13.	Kalfić Ivan	1840	13.	Šemić Osman	1825, 1840
14.	Karo Ibrahim	1802, 1825, 1825P	14.	Šemićka Hatidža-hatun	1825P)
15.	Karžić Alija	1825P, 1833P, 1840			
16.	Kukić Hasan	1840			
17.	Lipnica Ibrahim	1840			
18.	Merjem-hatun	1802			
19.	Muminović Abdulkumün	1802			
20.	Muminović Omer Abdulkumün	1825, 1825P, 1833P, 1840			
21.	Popović Pero	1840			

ZAGRAĐE			SEMETIŠ		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
22.	Sarač Hasan	1840			
23.	Šekić Abdulah	1802, 1825P, 1833P, 1840			
24.	Šemić Mehmed	1825			
25.	Turudić Abdulah	1825, 1825P, 1840			
26.	Turudić Mustafa	1802			
27.	Turudić Salih	1825			
28.	Zaim Ahmed-beg	1840			

ZLOKUĆE			CRNAČ		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
1.	Aiša-hatun	1825P	1.	Mustafa Selimović	1840
2.	Alić Ismail	1802	2.	Selimović Hasan	1802
3.	Alić Mustafa	1825P	3.	Kuduzović Osman	1802
4.	Begunić Mehmed	1802	4.	Kubatović Jašar	1802
5.	Begunić Omer	1825, 1825P, 1833P	5.	Ahmetović Hasan Baba	1802
6.	Beginovka Emin-hatun	1825P	6.	Pijuk Husejn	1802
7.	Dedić Abdulkadir	1825, 1833P, 1840	7.	Dedić Ahmet	1802
8.	Gostović Ahmet	1802, 1825, 1825P, 1833P	8.	Dedić Jašar	1802
9.	Gostović Mehmed	1840	9.	Kukić Mehmed	1802
10.	Hatidža-hatun	1825P	10.	Ismail, njegove sestre	1802
11.	Heljić Abdulah	1802, 1825, 1825P, 1840, 1833P	11.	Mehmed Redžić	1840

ZLOKUĆE		CRNAČ			
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
12.	Heljić Mustafa	1802	12.	Sulejman Dedić	1825, 1825P, 1840
13.	Kusturić Abdulkadir	1802	13.	Abdulah Dedić	1825, 1825P, 1840
14.	Kusturić Husejn	1802, 1840, 1825, 1825P	14.	Mustafa Dedić	1825P
15.	Mahmutović Osman	1825P	15.	Mustafa Arnautović	1840
16.	Mahmutović Salih	1825P	16.	Mustafa Beganović	1840
17.	Renković Salih	1802	17.	Hurem Kubatović	1825, 1825P, 1840
18.	Salihović Osman	1825	18.	Mustafa Čizma	1840
19.	Sulejmanović Mustafa	1802	19.	Mustafa Dedić	1825
20.	Suljić Mehmed	1802	20.	Abdulah Hadžija	1825
21.	Suljić Mustafa	1825, 1840	21.	Ahmetović Began Baba	1825, 1825P
22.	Šabanović Abdulah	1802, 1825P	22.	Alija Džider	1825
23.	Šabanović Hasan	1840	23.	Hasan Selimović	1825, 1825P
24.	Šahinović Abdulkadir	1802	24.	Hasan Laščić	1825
25.	Turudić Abdulah	1840	25.	Ilija Kalfić	1825
26.	Žilić Mehmed	1825, 1825P, 1840	26.	Puro Podro	1825
			27.	Alija Ručić	1825P
			28.	Salih Ručić	1825P
			29.	Mustafa spahija Merdanović	1825P
			30.	Husejn Kukić	1825P
			31.	Abdulah Alemdar Pinjić	1825P
			32.	Fatima-hatun Baba Ahmet	1825P
			33.	Hava-hatun Ručićka	1825P
			34.	Ismailova sestra Eminah- hatun	1825P

ZLOKUĆE			CRNAČ		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
			35.	Fatima-hatun Baba Ahmetovka	1825P
			36.	Zejneb-hatun, njen sin Hasan	1825P

BRNJ			HAUSOVIĆI		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
1.	Borovica Marijan	1825, 1840	1.	Adilović Hadži Abdulah	1840
2.	Borovica Mijat	1840	2.	Adilović Mehmed	1802
3.	Ćatić Mehmed	1802, 1825, 1825P, 1833P	3.	Adilović Mustafa	1802
4.	Ćatić Osman	1840	4.	Babić Hasan	1802
5.	Grga	1825, 1840	5.	Babić Mustafa	1833P
6.	Grgić Ilija	1840	6.	Čajić Mustafa	1840
7.	Grgić Ivan	1802, 1825	7.	Jović Božo	1840
8.	Kalfić Ivan	1840	8.	Mašić Mustafa	1840
9.	Medina-hatun	1825P, 1833P	9.	Mato Kalfić	1840
10.	Odobašić Osman	1840	10.	Tursun(ović) Ahmet	1802
11.	Pilip	1802	11.	Tursun(ović) Osman	1802, 1833P, 1840
12.	Pinjić Hadži Abdulah Alemdar	1825P, 1833P			
13.	Šolbo Osman	1840			
14.	Trbić Abdulah, njegove sestre	1825P			
15.	Varešanjak Božo	1840			
16.	Zukić Hasan spahija	1825, 1825P, 1840, 1833P			
17.	Zukić Ibrahim spahija	1802			

MAHALA KUKAVČIĆ - BRNJ			LIPNICA 1825P		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
1.	Mašić Mustafa	1825, 1825P	1.	Abdulkadir	1825P
2.	Tursunović Osman	1825, 1825P	2.	Brano	1825P
3.	Adilović Abdulah Hodža	1825, 1825P	3.	Fazlija-agá	1825P
4.	Kalfić Mato	1825	4.	Fetić Husejn	1825P
5.	Čajić Mehmed	1802	5.	Hadžić Bejto	1825P
6.	Čajić Bećir	1802	6.	Halil	1825P
			7.	Kilič Sulejman	1825P
			8.	Mehmed	1825P
			9.	Mustafa, sin Ibrahimov	1825P
			10.	Šahin-beg	1825P
			11.	Škulj	1825P
			12.	Tabaković Husejn	1825P

ZGOŠĆA 1256. H. / 1840. dio zbirnog deftera			ZGOŠĆA 1264. H. / 1848. dio zbirnog deftera		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
1.	Adilović Hadži Abdulah	1840	1.	Begić Mehmed	1848
2.	Alagić Derviš spahija	1840	2.	Čobo Agan-beg	1848
3.	Andrija	1840	3.	Dugović Derviš	1848
4.	Miladin	1840	4.	Ganibegović Baglar ?	1848
5.	Dedić Abdulah	1840	5.	Husejn Heljić	1848
6.	Demir Hajdar	1840	6.	Ivan Jakovljević	1848
7.	Dunder Josip	1840	7.	Jakovljević Tadija	1848
8.	Ganibegović Osman spahija Abdulganija	1840	8.	Kubat Alija	1848
9.	Grgić Ilija	1840	9.	Lipnica Ibrahim	1848
10.	Hasan-beg	1840	10.	Lipnica Ibrahim	1848
11.	Jakovljević Ivan	1840	11.	Murat Amidžić	1848
12.	Javer Osman spahija	1840	12.	Šemić Salih	1848
13.	Mašić Mustafa	1840	13.	Tursunović Ibrahim	1848
14.	Nukšelić Petar	1840			
15.	Pilipović Ilija	1840			
16.	Popović Ivan	1840			

ZGOŠĆA 1256. H. / 1840. dio zbirnog deftera			ZGOŠĆA 1264. H. / 1848. dio zbirnog deftera		
Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama	Red. broj	Ime vlasnika/korisnika	Upisi po godinama
17.	Rade	1840			
18.	Smajlović Ibrahim (Đokić)	1840			
19.	Šimić Mijat	1840			
20.	Varešanjak Božo	1840			
21.	Vejzspahić Mustafa spahija	1840			

Bibliografija

Izvori

- Porezni defter za Zgošću, br. A-3098 iz 1249. H/1833. (1134. H/1721), Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu.
- Porezni defter za Zgošću, br. A-3692 iz 1241. H/1825. g., Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu.
- Porezni defter za Zgošću, br. A-3693 iz 1241. H/1825. g., Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu.
- Porezni defter za Zgošću, br. A-3694 iz 1217. H/1802. g., Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu.
- Porezni defter za Zgošću, br. A-4683 iz 1256. H/1840. g., Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu.
- Porezni defter za Zgošću, br. A-4704 iz 1256. i 1264. H/1842. i 1847. godine, Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu.
- Tapu Zabit Defterleri, Bosna-Hersek – Visoka (Visoko), defter no. 5250, 5254, T. C., Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı (BOA), İstanbul, Tapu Arşiv Başkalınıği.
- Zbirni porezni defter za Sarajevski sandžak iz 1853. godine; Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı (BOA) TGKM_d_02316_00102.T.C.

Literatura

- Demir, E. (2020): *Popisni defter stanovništva i domaćinstava Visočke i Zeničke (Brod) nahije za 1266. h. g./1850. g. – područje današnje općine Kakanj, Kakanj: Općina Kakanj.*

Summary

Ottoman Tax Registers for the Nahiyah of Visoko: The City Quarter of Zgošća in the First Half of the 19th Century

The mahala (city quarter) of Zgošća in the Nahiyah of Visoko represents the precursor to today's urban city of Kakanj, encompassing several smaller villages, which were divided into Donja Zgošća (Lower Zgošća) and Gornja Zgošća (Upper Zgošća). The sole surviving records detailing tax obligations in the Nahiyah of Visoko during the first half of the 19th century, including the taxpayer names, are found in tax registers (defter) that document tithe income (ushur) and other land levies specifically pertaining to the city quarter of Zgošća. A total of six census volumes are available in Gazi Husrev-bey's library. These volumes are significant from various aspects, primarily because they represent historical records about the people who formed the core of the timar system. In this work, all six ledgers were consolidated and organized by Zgošća settlements. However, the detailed breakdown of individual payments in agricultural products was omitted due to its extensive volume. The general tax ledger for the Nahiyah of Visoko from 1851 and 1852 provides us with the names of individuals authorized to collect taxes and offers valuable insight into relevant statistical data on tax and agricultural activities during that time.